

חולין לז

עניין: שלא הרהרתי ביום

פתח עינים לחיד"א

ודרך דרש לא תעזוב נפשי בגופיה דקרא דאיכא למידק אומרו הנה נפשי לא מטומאה דאמאי יחס זה לנפש וכבר רמזנו בזה לעיל. ותו להבין שינויא דקרא דגבי נבילה וטריפה לא אכלת וגבי בשר פגול נקט לא בא בפי. ותו דלערבינהו ולימא נבילה וטריפה ובשר פגול לא אכלתי. ותו מנעורי ועד עתה הוליל בסוף כמיש"ל. ואפשר במ"ש מהרש"א באגדתיה פ' גט פשוט במ"ש ג' דברים אין אדם ניצול מהם בכל יום דדייק למנקט אדם דדוקא מי שאינו מתקדש והוא במדרגת אדם דעלמא אבל השרידים אשר ה' קורא. קדישי עליון כאחד הצבאים מצבא המרום ניצול מהני ודכוותיהו ע"ש גם או"ל המקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה ובשמעתין אמרי' דאין הקב"ה מביא תקלה וכו' וביותר באכילה כמיש"ל התוס'. ורבינו האר"י זצ"ל פירש בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתיך דאמרו בזה הקדוש דדרך ארץ פתיחה והיתה מסילה. וארץ היא נסתר שאינו גלוי וז"ש בכל דרכיך הנגלות והמה פתיחות דעהו ועי"ז והוא יישר ארחתיך הנסתרות עכ"ד וז"ש הנה נפשי לא מטומאה רמז שהוא הלך אחר הנפש ודבק בקונו לעשות החומר צורה ולכן לא מטומאה אי"נ נקט נפשי כי כל העונשין והאזהרות הם לבחינת נפש כמיש"ל גורי האר"י זצ"ל ושרשן של דברים בזהר חדש ולכך קאמר הנה נפשי אשר נצטוית שמרה התורה והיא לא נטמאה ועי"ז בשר פגול לא בא בפי מעצמו גם שלא נתתי לבי ונסתר מעיני ממילא לא בא בפי כדכתיב הוא יישר ארחתיך ואין הקב"ה מביא תקלה והשתא ניחא דבמה שנוחר מדעתו קאמר מנעורי ועד עתה. אך בשר פגול שקדשוהו שמים ויצל אלהים ולא בא מכח הירוהו לא קאמר מנעורי וכו' ודוק הטב :

מהרש"א ח"א ב"ב דף קסד :

בגוונא אחרינא מנאה הוא לספר בטובתו של חזירו כפירוש הרמב"ם ודו"ק: ג' עבירות אין אדם ניצול מזהם בכ"ז יום כו'. יש לדקדק דמשמע לשגא דל"א להגלל מג' עבירות אלו וא"כ מאי עבירה שייך זהו וע"ק למנ"מ אנטריך ליה למימר הכי דאין אדם ניצול כו' ונראה לומר שם אדם מונח על הממונע צין העליונים וצין התחתונים כדלמרינן [1] אצרא אותו מן העליונים ומן התחתונים וזה הוא מן העליונים לא וזה הוא מן התחתונים ולכך העובדי כוכבים שלא זכו הם מן התחתונים ואינן קרויין אדם כדלמרינן [2] אדם אחס כו' וישראל שזכו הם מן העליונים כמ"ש [3] ונתתי לך מהלכים צין העומדים האלה וצפרק אין דורשין [4] דרשו צמעת החכם כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפייהו [5] כי מלאך ה' צבאות הוא אס דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפייהו כו' כלומר שיהיה האדם נמשך צמעשיו שיהיה דומה למלאך ה' צבאות וז"ש כהן אין אדם ניצול מהם כו' דהיינו העומד בשם אדם המונח לו ואינו מדמה עצמו למלאך כי הוא נקרא אדם ע"ש אפר דם מרה כדלמרינן בטוטה [6] הנה מזל שהוא מוטבע בחומר מן התחתונים שנצטרך מפניו ואפ"ר לו לכיון ולעין צמעתו ומזל שהוא צעל דם רמיחת הדם שזו מציאו לידי עבירה ומזל שהוא צעל המרה הוא צעל לשון הרע ומדות רעות אצל האיש הזוכה ומדמה עצמו צמעשיו למלאך ה' יוכל שפיר להגלל מג' עבירות אלו ושייך זהו לשון עבירה וק"ל:

מראית העין לחיד"א

דף ל"ז. שלא הרהרתי ביום וכו' כתבו התוספות וא"ת מאי רבותיה דיוחזקאל והלא כל אדם נפי אסור כדלמרינן ונשמרת מכל דבר רע הלא יהרהר ביום וכו' וי"ל דא"ה חשיב ליה רבותא ששום דאכרו פ' ג"ס ג' דברים אין אדם ניצול מהם בכל יום הרהור עבירה וכו' עכ"ל ודבריהם אינם מיבנים וכבר העיר בספר יד נאמן אלא הלשון אינו מכוון ונראה שכונת התוספות דאין אדם ניצול מהרהור עבירה ומזהר לדחוט מיד שלא יבא לידי טומאה ועי"ז נאמר ונשמרת וכו' חיינו רבותיה דיוחזקאל שלא בא לתחילת הרהור ועדיף שכל אדם שהיה ניצול מהרהורי עבירה לגמרי ודוק הטב דזה בכלל מ"ש שלא הרהרתי ביום כלומר שכל וכל וריח הרהור לא עזת ביה חיינו רבותיה מה שכל אדם אינו ניצול מתחילת הרהור וק"ל. ועוד יש לצדד בכונת התוס' כאשר יראה המעיין ואין להאריך :

בן יהוידע

דף ר"ז ע"ב שלא הרהרתי ביום לנבא לידי טומאת קרי צלילה. קשה צלמא שאר דברים הם מלי דחסידותא צלילה לנך מבקש צעזעורם וצנכותם שלא יאכל אכילה מאוסה האפויה על. ליתא אדם, אבל ענין קרי מה יש לו שייכות עם זו הבקשה שמבקש שלא יאכל אכילה מאוסה. ונ"ל כס"ד ע"ש מ"ש רבינו האר"י ז"ל בשער הפסוקים דיוחזקאל כי יחזקאל הע"ה היה מטיפות קרי של אד"ר שהיו גדולים מאד ע"ש ולפ"ז צנאו לעוה"ז מלחמה גדולה היה לו עם החילונים כי להיותו מטיפות קרי של אד"ר ולפי רובים להחטיוו בקרי ח"ו, וידוע מ"ש רבינו האר"י ז"ל צען ח"ס דמזון הקליפות והחילונים הוא מלואה של אדם, וצוה מובן היטב טענת יחזקאל הע"ה הנה נפשי לא מטומאה כי הילולת לא מלחמה גדולה נלחמתי עם החילונים שהיו רובים לטמאני בטומאת קרי מכח טעם האמור ונכרתי עליהם שלא הרהרתי ביום ולא צאתי לידי טומאת קרי צלילה, וא"כ ינעתי ונרחתי לסלק ולרחות מעלי ואך אני וכל אכילה האפויה צלואה אדם שהלואה היא מזון החילונים אשר דחיתי אותם מעלי ככה וטורח גדול :